

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקל"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשכ"ט

חלק ב – יוצא-לאור לש"יפ תצוה, ח' אדר, ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

שנת השבעים להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תצוה, ח' אדר ראשון ה'בעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות חג הפורים ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ תרומה, חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הבאים).

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' תרומה, בדר"ח אדר ראשון, ה'תשע"ד
שנת השבעים להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2014 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2014

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

י. ע"פ האמור לעיל — שואל יהודי קושיא (וכטבעו של יהודי שלכל לראש שואל קושיא):

כיון ש"ויהי בימי אחשוורוש" הו"ע של "צרה", וצריך לפעול ביאת המשיח — לשם מה צריך לישב ב"שושן הבירה" ולעסוק ב"משתה" שעורך אחשוורוש "לכל שריו ועבדיו", שזהו דבר שגוזל ריבוי זמן — מוטב שיעסוק רק בתורה!?

הן אמת שהנהגתו בשושן הבירה היא באופן ש"כל רואיהם יכירו"ם⁵⁵, כך, שעוד לפני שידעים את שמו, שם אביו, והשבת שלו, יודעים כבר שהוא "איש יהודי", אבל אעפ"כ, אין זה מגיע לכל הענינים שהי' יכול לפעול אילו הי' יושב בירושלים (ולא במצב ש"הגלה מירושלים"⁵⁶), בבית-הכנסת ובית-המדרש, ומתפלל ולומד תורה במשך כל היום — במצב כזה הי' יכול לפעול הרבה יותר בענין התשובה, ולבטל את המעמד ומצב ד"ויהי בימי אחשוורוש", ולפעול שיהי' "בימי דוד", "דוד עבדי נשיא להם לעולם".

יא. ועל זה באה הוראה נוספת במגילה (כדלקמן), ובהקדם לשון הכתוב⁵⁷ (שנתבאר כמ"פ ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר⁵⁸) "מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ":

יהודי הוא אמנם בעל-בחירה, וכפי שמאריך הרמב"ם⁵⁹ ש"רשות לכל אדם נתונה כו"י בנוגע להנהגתו בקיום המצוות, וכמ"ש⁶⁰ "נתתי לפניך גו' את החיים ואת הטוב" ואת ההיפך, "ובחרת גו'", בבחירה חפשית שנתונה לגמרי בידו, אבל אעפ"כ, לא בנוגע לכל עניניו ניתנה לו בחירה; הבחירה ניתנה לו בעניני יראת שמים, לימוד התורה וקיום מצוותי', אבל כאשר מדובר אודות "מצעדי גבר ודרכו" — המקום שהובא אליו והמעמד שניתן לו — הנה "מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ".

ובנוסף המגילה — "עם הגולה אשר הגלתה"⁶¹:

מרדכי לא הלך מעצמו לגלות, ובלשון רבינו נשיאנו⁴²: "לא מרצוננו גלינו כו'", אלא "הגלה מירושלים עם הגולה אשר הגלתה";

יום" יד חשוון), שם ח"ה ע' קג (נעתק ב"היום יום" י תמוז). ועוד.
59) הלי' תשובה רפ"ה.
60) נצבים ל, טו. שם, יט.

55) לשון הכתוב — שם סא, ט.
56) אסתר ב, ו.
57) תהלים לז, כג.
58) ראה — לדוגמא — ראה אג"ק אדמו"ר מוהר"י צ"ח ג ע' תקסא (נעתק ב"היום

כאשר יהודי לא נמצא בירושלים — אם ברוחניות או כפשוטו — אין זה באופן שהוא בעצמו בחר דרך זו, אלא באופן ש"הגלה .. עם הגולה אשר הגלתה", שפירושו בלשון-הקודש, שהדבר נעשה ע"י אחר, ואילו הוא הי' מוכרח לציית. ואע"פ שבגלוי הי' זה באופן ש"הגלה נבוכדנצר מלך בבל"⁶³ — ידע מרדכי את האמת, שנבוכדנצר נקרא "שבט אפי" (כמ"ש בתנ"ך⁶¹), היינו, שהי' ה"שבט" ביד הקב"ה שעל ידו פעל הקב"ה את הענין של "גלינו מארצנו".

ובמילא, כאשר שואלים "למה עשה ה' ככה", בה בשעה שרצונו של הקב"ה שבנ"י יעשו תשובה עוד יותר מכמו קודם, ובזה תלוי גאולת כל אחד מישראל וגאולת כל עם ישראל, וכן גאולת השכינה (שהרי "שכינתא בגלותא"⁶², כדברי הגמרא במסכת מגילה⁶³: "בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם, גלו לעילם, שכינה עמהם וכו'") — אין זה באופן שיהודי יכול לבחור את אופן העבודה כרצונו, אלא "מה" מצעדי גבר כווננו", וכאשר העמידו אותו "עם הגולה אשר הגלתה" — הנה במקום זה שבו הביאו הקב"ה, שם צריך להתנהג כפי רצון התורה (אלא, שאין לו לשכוח שלא זו היא תכלית השלימות שלו, כמדובר לעיל).

ובהיותו שם עליו לעסוק בענין שקבע הקב"ה פרנסתו — כדברי הגמרא⁶⁴ "אין אדם יודע במה משתכר", אלא ענין זה נקבע מלמעלה, דכשם שקובעים מלמעלה "מצעדי גבר", כך קובעים מלמעלה את "דרכו", דרכו בחיים שבה יבחר לפרנסתו.

וכאשר מעמידים אותו במקום פלוני ובענין פלוני — צריך להיות משאו ומתנו באמונה, כדברי הגמרא במסכת שבת⁶⁵: "בשעה שמכניסין אדם לדין (בבראו לעולם האמת) אומרים לו נשאת ונתת באמונה".

ולכן, אם הקב"ה הגלה אותו ל"שושן הבירה", והעמיד אותו "בשער המלך" — הנה העסק שלו "בשער המלך" צריך להעשות "באמונה". ובמילא, כאשר "אחשורוש" — שאליו נשלח לגלות ע"י הקב"ה — ממנה אותו להנהיג את ה"משתה לכל שריו ועבדיו" ("כרצון איש .. כרצון מרדכי"), צריך למלא את תפקידו באמונה.

יב. ולא זו בלבד שאין זה בסתירה לתפקידו העיקרי, ולא יפריע לעיקר שלימותו לשוב בתשובה ולהביא את הגאולה, אלא אדרבה, ענין

63) כט, א.

64) פסחים נד, רע"ב.

65) לא, טע"א.

61) ישע"י יו"ד, ה.

62) ראה זהר ח"א כז, ב. ח"ב ב, ב. ח"ג

עה, ב. ועוד.

זה יסייע לו למהר את הגאולה:

הראי' שמביאה הגמרא⁶⁶ ש"כרצון איש" היינו "כרצון מרדכי" היא — "שנאמר איש יהודי", והיינו, שבהיותו ה"איש" שמינה אחשוורוש לנהל את ה"משתה לכל שריו ועבדיו", הי' "איש יהודי".

והרי הפירוש ד"איש יהודי" הוא — כדברי הגמרא⁶⁶ "אמאי קרי לי' יהודי (הרי "מבנימן קאתי"), על שום שכפר בעבודה זרה, שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי".

ונמצא, שבה בשעה שמילא את התפקיד שהטיל עליו אחשוורוש (שהי' מולך על גופו), לנהל את ה"משתה לכל שריו ועבדיו", שרובם ככולם היו עובדי עבודה-זרה, הנה בשעת מעשה הכריזה כל מציאותו שהוא "איש יהודי": הוא לא הוצרך לבטא זאת בדיבור, אלא כאשר רק הביטו עליו ראו שהוא "איש יהודי" — ש"כופר בעבודה זרה".

ואז — מספרת המגילה — לא זו בלבד שאין זו מניעה ללימוד התורה וקיום המצוות, אלא אדרבה — עי"ז הי' יכול לבטל גזירות על בני; וכתוצאה מזה נשאר בקיומו ובשלימותו הדור שהשלים את בנין ביהמ"ק, וכך נעשה ביהמ"ק השני, עליו נאמר⁶⁷ "גדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון", כדברי הגמרא⁶⁸ שקאי על בית שני שהי' גדול יותר מבית ראשון.

והאפשרות לזה היא — עי"ז שבהיותו ב"שושן הבירה" ידע מרדכי שני הדברים:

מחד גיסא — ידע שנמצא במצב של צער וצרה, כיון שזהו "בימי אחשוורוש", וידע שהתכלית שלו היא לפעול ביאת המשיח — בנין ביהמ"ק השני, שאילו זכו הי' נשאר בקיומו, ולכן התנהג "בשער המלך" באופן שכולם ראו שהוא "כופר בעבודה-זרה", וכאשר מתעורר איזו קושי כו', אזי אוסף ילדי ישראל ומתיישב בעצמו ללמוד עמהם תורה (כדלקמן סי"ד);

ולאידיך גיסא — באותם שעות שבהם מוטל עליו ה"עסק" וה"פרנסה" (כפי שנקבע "מה' מצעדי גבר כוננו") שצריך להיות "בשער המלך" "בשושן הבירה" — הנהגתו היא באופן ש"נשאת ונתת באמונה", למלא תפקידו בשלימות, וזוהי לא רק טובה עבורו, שלאח"ז יוכל ללמוד תורה ולקיים מצוות ולהנהיג את בני' כדבעי, אלא עוד זאת, שענין זה

(68) ב"ב ג, סע"א ואילך.

(66) מגילה יג, רע"א.

(67) חגי ב, ט.

נותן לו את האפשרות להציל את עם ישראל — אם יש צורך ח"ו בהצלה, או למנוע שלא יבואו לידי גזירה.

יג. ומכאן הוראה נוספת — מענה לשאלתם של יהודים אנשי עסק, אנשי מסחר:

כיון שרצונו של הקב"ה שילמדו תורה ויקיימו מצוות במשך כל היום — הרי יש צורך להחזיק את הישיבות, לשלם לראשי-הישיבות, ולהדפיס ספרים וכו', ובשביל זה יש צורך בבעלי-עסק שיעסקו במסחרם, ובמילא — טוענים הם — צריכים להיות שקועים כל היום כולו אך ורק בענין המסחר.

ועד"ז בנוגע למי שיושב ב"שושן הבירה" שבימינו אלו, ורואה שלעתים קרובות באים לידי הזדמנויות לשמור על בני מפני צרות — שטוען, שאותו הושיבו ב"שושן הבירה", ואין לו עסק עם בית-הכנסת, בית-המדרש וישיבה; ענינו — טוען הוא — רק לאפשר את קיומן של בתי-כנסיות בתי-מדרשות וישיבות, כדי שאחרים יוכלו לשבת וללמוד תורה.

וכאשר שואלים אותו: מהו החינוך שאתה מעניק לילדיך? — משיב, שרצונו שילדיו יהיו כמוהו, ולכן מחנך אותם באופן שיהיו ראויים לשבת בוואַשינגטאָן, ב"שושן הבירה", שבשביל זה צריכים לדעת אנגלית, וצריכים לדעת איך לדבר עם גוי, באופן שלא יהי' ניכר ש"איש יהודי הי'".

אלא מאי, עבור מי נועדו הישיבות? — הרי זה בשביל יהודים זקנים ("אַלטע אידן"), או בשביל הילדים של אותם "אַלטע אידן"; אבל הוא, בהיותו אמריקאי צעיר ("אַ יונגער אַמעריקאַנער"), אין זו דרכו, ולא בשביל זה הועידו הקב"ה.

יד. והמענה לזה — בסיפור המגילה:

כאשר מרדכי ישב "בשער המלך", והי' צורך לבטל את הגזירה — הורה אמנם לאסתר שתדבר עם אחשוורוש, אבל מה עשה בעצמו — לבש שק והתענה ("צומו עלי גו'⁶⁹"), ואח"כ הלך וקיבץ ילדי ישראל והתיישב בעצמו ללמוד עמהם⁷⁰ (ולא באופן ששלח אותם לישיבה, ללמוד עם ראשי-הישיבה, ואילו הוא בעצמו נשאר "בשער המלך") — עם ילדים של אחרים, וכ"ש וק"ו עם הילדים שלו.

(70) אסתר ספ"ח. ספ"ט.

(69) אסתר ד, טז.

וממשיכים לספר לו:

הנך יודע מדוע הצליח מרדכי בשושן הבירה? — בגלל שהי' "בן יאיר"³³, היינו, שאביו "האיר" את ילדותו; אביו שלח אותו ל"חדר", לימדו תורה, והראה לו כיצד צריך להניח תפילין, וראה אצל אביו שבת ויום-טוב, ראש-השנה ויום-כיפור, חנוכה ופורים, וראה אצל אביו שגם יום חול הוא "יום יהודי" ("א אידישער טאָג"); ולכן הי' מרדכי יכול לישוב ב"שושן הבירה" ולבטל גזירה על בני".

אבל בשעה שהוא מעמיד את בנו במעמד ומצב שרואה רק את "שושן הבירה", ורואה את הגויים שמסביבו, ורק קרא ב"עיתון" שיש באיזה מקום ישיבה ובית-הכנסת, ויש צורך לבטל גזירה עליהם — לא באופן כזה יגדלו כאלו שיבטלו גזירות על בני", כיון שאין להם "טעם" בזה;

הם לא ראו אצל אבותיהם יום-חול יהודי, ומי יודע אם ראו אצלם יום השבת כדבעי, והוא שומע במה מתפאר אביו — בכך שנפגש עם שר פלוני, ונשא חן בעיני אחשורוש, וא"כ, מדוע יחשוב אודות "מרדכי היהודי", אודות "סנהדרין" ואודות יהודים שגלו "עם הגולה אשר הגלתה" מירושלים — הוא לא רוצה להיות יהודי גלותי ("א גלות-איד"); הוא "בן חורין", להיותו ב"שושן הבירה", ועומד לרשת את הכסא השני לאחרי המלך אחשורוש.

אך על זה אומרים לו: "כל מקום שנאמר .. ויהי בימי, אינו אלא לשון צער"!

אמנם מוותרים ונותנים לך כל מה שאתה רוצה, וממנים אותך למושל ומפקד לנהל את עריכת המשתה עבור עובדי עבודה-זרה, אבל, אין פירוש הדבר שאוהבים אותך, שכן, מיד כשבא מישהו ואומר "עשרת אלפים כיכר כסף אשקול וגו'"⁷¹, אזי מתברר שאינו צריך כלל לשכנע את אחשורוש, כיון שהוא חפץ בכך "יותר"⁷² מהמן!...

מרדכי יושב אמנם "בשער המלך", ואחשורוש הורה שהמשתה יהי' "כרצון איש .. כרצון מדרכי", אבל אעפ"כ, כאשר נותנים שפשוף קל מלמעלה, אזי מתגלה מה מונח בפנים!...

כיצד אפוא פועל מרדכי להיות "משנה למלך" אחשורוש — עי"ז שהוא לא רק "בן יאיר", שגדל והתחנך בבית מואר, ולא רק "בן

72) אסתר שבהערה .

71) אסתר ג, ט.

שמעי"י³³, שגדל והתחנך בבית ש"שמע (הקב"ה) אל תפלתו¹⁵, אלא הוא בעצמו "איש יהודי", "כופר בעבודה זרה", בהיותו בשושן הבירה; ואז הגוי מעריך אותו, ומתחשב בו, וממנה אותו לנהל את ה"משתה" עבור כל מאה עשרים ושבע המדינות (לא רק חמשים ואחת "סטייטס"... אלא מאה עשרים ושבע מדינות).

ומזה מובן גם בנדוד"ד: אם רצונו שבנו יהי כמוהו, שישב ב"שושן הבירה" וידאג לטובתם של ישראל — אזי אין לו ברירה אחרת, אלא הוא חייב ללמוד עמו תורה, כפי שמרדכי למד תורה עם ילדי ישראל.

טו. זאת ועוד:

לא די בלימוד התורה בענינים שבין אדם לחבירו, ולא די בלימוד התורה אודות מצוות שקיומן נוגע לילד עתה, אלא צריך להיות גם לימוד התורה כשלעצמו — כפי שלמדים מסיפור חז"ל בגמרא ומדרש⁷³ שמרדכי למד עם ילדי ישראל אודות מנחת העומר שהיו מקריבים בביהמ"ק.

והגע עצמך⁷⁴:

מדובר אודות זמן ש"העיר שושן נבוכה"⁷⁵, בגלל שמרחפת הגזירה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים"; ובזמן כזה, בוחר מרדכי ללמוד עם ילדי ישראל אודות מנחת העומר, שזהו ענין שאינו נוגע לפועל עתה⁷⁶, שהרי מאורע זה הי' בזמן שהפסיקו את בנין ביהמ"ק (ומי יודע אימתי יבנה...), ואעפ"כ לומד מרדכי עם ילדי ישראל אודות מנחת העומר — שבשעה שיתבטלו כל הגזירות, ויבנה ביהמ"ק, ואז יצטרך הכהן להקריב מנחת העומר, ידע הילד את פרטי ההלכות, וזאת — גם אם הילד אינו כהן (שהרי בודאי היו נוכחים גם ילדי לויים וילדי ישראלים), ובודאי שהכהן לא יהי' זקוק לילד שגדל והתחנך בשושן הבירה לשאול אותו כיצד להקריב קרבן העומר!...

אבל אצל מרדכי אין נפק"מ אם זהו ענין שנוגע לפועל עתה אם לאו; כיון שזוהי "תורת חיים" — הרי "היא חיינו ואורך ימינו"!

מרדכי אוסף את ילדי ישראל ואומר להם: הנכם רואים אמנם ש"אתם המעט מכל העמים"⁷⁷, והגזירה היא בתקפה, אבל, אין לכם מה

(76) ראה גם חדא"ג מהרש"א מגילה שם. פ"י יפה ענף לאסת"ר פ"י, ד. פ"י עץ יוסף לויק"ר שם.

(77) ואתחנן ז, ז. וראה גם שיחת פורים תשכ"ה ס"ל (תו"מ חמ"ג ס"ע 46). וש"נ.

(73) מגילה טז, א. אסת"ר פ"י, ד. ויק"ר פכ"ח, ו. ועוד.

(74) ראה גם שיחת ש"פ צו, שושן פורים תשי"ד סי"ד (תו"מ ח"א ע' 138).

(75) שם, טו.

להתפעל מגזירות; אין זה שייך לכם! — ישנו דין בתורה שכאשר ביהמ"ק יעמוד על תילו, יצטרך הכהן להקריב מנחה עבור כל בני", ובתור ילדי ישראל, עליכם לדעת גם איך הכהן יעשה זאת.

וכאשר הילד שואל: מהי הנפק"מ עבורי? מוטב לומר קאפיטל תהלים, שהרי צריכים לבטל את הגזירה — אומר לו מרדכי: "זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד"⁷⁸; צריכים אמנם להתפלל ולצום כו', אבל כשמגיע זמן הלימוד — עליך ללמוד תורה.

אלא מאי, מה יהי' עם הגזירה? — הקב"ה צוה עליך ללמוד תורה בכל יום, וא"כ, גם בזמן גזירה עליך ללמוד תורה. ואדרבה: בזמן הגזירה מודגש יותר הצורך ללמוד תורה, ש"היא חיינו ואורך ימינו", כהמשל הידוע בגמרא במסכת ברכות⁷⁹ מ"דגים שהיו .. בורחים .. מפני רשתות כו'", "ומה במקום חיותנו אנו מתיראין וכו'", והיינו, שבנ"י הם כמו "דגים שבים"⁸⁰, שכאשר מתייראים מפני אלו שרוצים לתפסם, עליהם להתחבא במים — "אין מים אלא תורה"⁸¹.

ועדיין טוען הילד: הבה נלמד הלכות תעניות — שגם זה חלק בתורה, ונוגע עכשיו, בשעה שצריך להתענות?!

ועל זה אומר לו מרדכי: לא! הנך ילד, אז תלמד מה שראש-הישיבה מצוה לך ללמוד! — יש לך קושיא, שאל ובקש תירוץ, אבל לפועל עליך ללמוד מה שמצווים עליך; עכשיו הסדר הוא שלומדים קדשים — למד קדשים; עכשיו הסדר ללמוד הלכות עומר — למד הלכות עומר, ועי"ז תבטל את הגזירה.

ומסופר בגמרא ובמדרש⁷³ שכאשר המן ראה הנהגה זו — שאין לה מקום בדרך הטבע — אזי ידע שתתבטל גזירתו, ובלשון הכתוב: "אם מזרע היהודים מרדכי (כי הגידו לו את עם מרדכי"⁸²) אשר החילות לנפול לפניו נפול תפול לפניו"⁸³.

טז. ונקודת הדברים:

יש יהודים שהקב"ה בחר שיהיו שייכים לשבט "ישכר", שענינם ללמוד תורה ולקיים מצוות, ויש יהודים שהקב"ה בחר שיהיו שייכים לשבט "זבולון", שענינם לעסוק בעניני העולם כו'.

(81) ב"ק יז, א. וש"נ.

(82) אסתר ג, ו.

(83) שם ו, יג.

(78) שבת יו"ד, א.

(79) סא, ב.

(80) ראה גם ע"ז ג, ב.

וכן הוא גם כאשר בנ"י נמצאים בגלות — באיזה מקום שיהי, גם בירושלים עיר הקודש, שגם שם נמצאים בגלות,

— לא בימי יכני, שכיון שנשאר עדיין צדקיהו, נינו של דוד, הי' יכול להיות ענין הגלות רק באופן "אשר הגלה מירושלים", ואילו כל זמן שבנ"י היו בירושלים, לא היתה ה"גולה אשר הגלתה"; אבל לאחר צדקיהו, יש גם בירושלים מעמד ומצב של גלות —

יש ביניהם אלו השייכים לסוג של "ישכר", שענינם ללמוד תורה ולקיים מצוות, שזוהי הדרך בחיים — "דרכו יחפץ" — שהקב"ה בחר עבורם; ויש ביניהם אלו שהקב"ה העמיד אותם בסוג של "זבולון", שיהיו בעל-עסק, לעסוק יותר בעניני העולם, ולכן הם אלו שנתנים כסף עבור החזקת מוסדות תורה, והם אלו שנמצאים ב"שושן הבירה" כדי למנוע או לבטל גזירות.

אמנם, כשם ש"כל האומר אין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו"⁸⁴, שלכן, גם אלו השייכים לשבט "ישכר" צריכים לעסוק גם בענין הצדקה ובמצוות שבין אדם לחבירו, כך גם אלו השייכים לשבט "זבולון" חייבים לעסוק גם בלימוד התורה.

וכהוראת המגילה — שכאשר "מרדכי יושב בשער המלך", הנה בבוא הזמן שבו צריכים ללמוד תורה, הנה לא זו בלבד שהילדים שלו למדו תורה, אלא הוא אסף גם ילדים של יהודים נוספים, ולא הסתפק בנתינת כסף להחזיק ראשי-ישיבה שילמד עמהם, אלא הוא בעצמו ישב ללמוד תורה עמהם.

בשעה שמדרכי הוצרך להיות ב"שושן הבירה" כדי להורות לאסתר מה עלי' לעשות, לאן ללכת ומה לדבר, הנה בין ענין לענין, במשך השעות שבינתיים, ניצל את הזמן כדי לאסוף ילדי ישראל וללמוד עמהם תורה.

וע"פ סיפור חז"ל — הנה כאשר המן ידע שיש לאסתר שייכות למרדכי, עדיין לא התפעל מזה לחשוב שתבטל גזירתו; אבל בשעה שראה הנהגת מדרכי, שאינו מסתפק בכך שהוא בעצמו "איש יהודי", ואינו מסתפק בכך שילדיו הם ילדים של "איש יהודי", אלא הוא משתדל שילדי ישראל ילמדו תורה, והוא בעצמו לומד תורה עמהם — אזי הי' אצלו דבר ברור שגזירתו בטלה.

(84) יבמות קט, ב.

ואז תהי' הצלחה לדיבור של אסתר עם אחשוורוש המלך — שהרי יש צורך גם בפעולה בדרך הטבע.

יז. ועד"ז בנוגע לכל פעולותיו של הקב"ה שהם באופן ש"בעל הנס אינו מכיר בניסו"⁸⁵, שלא יגזרו גזירות מלכתחילה, או שיתבטלו עוד לפני שיודעים שיש קס"ד על גזירה — שצריך לידע, שענין זה נעשה עי"ז שיהודים נותנים כסף כדי שאחרים ילמדו תורה, ואינם מסתפקים בכך, אלא גם הם בעצמם לומדים תורה.

ואלו שטוענים שיש להם הוכחה מסיפור המגילה שצריך ללמוד חכמות חיצוניות, דאל"כ, לא הי' מרדכי היהודי מבין מה שדיברו בגתנא ותרש, ובמילא לא הי' יכול לספר זאת לאסתר, ואסתר לא היתה יכולה לספר לאחשוורוש, ובמילא לא הי' מתאפשרת השתלשלות הדברים לביטול הגזירה — הנה ידוע הסיפור שכבר נשאלה שאלה זו, והשיבו להשואל, שאדרבה, זוהי ראי' להיפך:

אילו היו בגתנא ותרש יודעים שיהודים דוחפים את עצמם לאוניברסיטאות ("קאלעדזש'עס") — לא היו מדברים בפני מרדכי היהודי!...

בגתנא ותרש ידעו ש"יהודי" ו"קאלעדזש" הם שני עולמות נפרדים, ובמילא ידעו שאין לחשוש שיהודי יודע שפות זרות; אלא שלא ידעו שלמרדכי הי' היתר מהסנהדרין לידע שבעים לשון, כפי שמצינו בהלכות סנהדרין שבמסכתא סנהדרין⁸⁶, שחברי הסנהדרין הוצרכו לדעת שבעים לשון כדי שיוכלו לפסוק דין בתורה — דין זה לא ידעו בגתנא ותרש, אבל ידעו שאין להם לחשוש שיהודי יבין את שפתם, כי, יהודי שמתנהג כפי שיהודי צריך להתנהג, אינו יודע שפות זרות.

ודוקא הנהגה זו הביאה לידי ביטול הגזירה.

וזוהו גם הלימוד בנוגע לאופן ההנהגה בדורותינו אלו:

ישנם יחידי סגולה שהקב"ה העמיד אותם להיות "עם הגולה אשר הגלתה", להסתדר ב"שושן הבירה", "בשער המלך", כדי שעל ידם יבוא לידי פועל ענין ביטול הגזירות או שלילתם, ובמילא נגרע מזמנם לצורך העסק בענינים שלכאורה אינם רואים בהם תכלית, ואעפ"כ, כיון שיהודי צריך להתנהג באמונה, "נשאת ונתת באמונה", עליו למלא את התפקיד שהוטל עליו בשלימות.

86) יז, סע"א ואילך. וש"נ.

85) נדה לא, א.

אבל, עליו לדעת, שההצלחה שלו תלוי' בכך שיהי' אצלו הענין של לימוד התורה בכל יום — נוסף על ענין התפלה, שכן, כדי להצליח בדיבורו עם שרי המלכות ב"שושן הבירה", צריך להתחיל את היום בענין התפלה, ולבקש מהקב"ה שיצליח בזה, ולאחרי כן, כשהולך לדבר עמהם, הרי זה באופן שניכר שהולך "איש יהודי" ש"כופר בעבודה זרה", ועאכו"כ שצריך להתנהג כן עם הילדים שלו — שילכו בדרכים אלו שהם דרכי החיים.

יח. ואז התוצאה היא — כסיום המגילה — שלא זו בלבד שהנהגה זו פועלת הצלה בימיו, לבטל גזירה שבימיו, אלא באופן ד"מי הפורים האלו לא יעברו גו' וזכרם לא יסוף"²³, ש"בכל דור ודור . . מדינה ומדינה ועיר ועיר"²³ מזכירים בנ"י שהי' מעמד ומצב ש"הקב"ה מצילנו מידם"⁸⁷, ועד לאופן ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", ולא רק "היתה", לשון עבר, אלא כפי שמסיימים²⁵: "כך תהי' לנו", שכך יהי' גם אצלנו, בדור זה, במקום זה ובימים אלו, וכאשר כל בנ"י אומרים זאת — אזי ממלא הקב"ה "רצון יראיו"⁸⁸, ונעשה בפועל אצל היהודים "אורה ושמחה וששון ויקר",

הן כפירוש חז"ל⁸⁹ "אורה זו תורה, ושמחה זה יום טוב, וששון זו מילה, ויקר אלו תפילין", והן כפשוטו ממש, שאצל היהודים בכל מושבותיהם יש "אורה ושמחה וששון ויקר",

וכל זה — גם כאשר נמצאים במעמד ומצב ש"אכתי עבדי אחשוורוש אנן"⁹⁰, בעיצומה של הגלות ("טיף אין גלות"), קודם כל עניני גאולה, אפילו "אתחלתא דגאולה" — הנה גם אז נעשית "גאולה" של כו"כ מבנ"י ממעמד ומצב שהיו נתונים במיצר ובשבי', כל אחד בענינו, והקב"ה הצילים והעמידם ברווחה, בהיותם "בימי אחשוורוש", ותחת ממשלתו, "אכתי עבדי אחשוורוש אנן",

ו"מסמך גאולה לגאולה" — מהגאולה בחודש אדר לגאולה בחודש ניסן, בימי הפסח, ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁹¹, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

(90) שם יד, א. וש"נ.

(91) מיכה ז, טו.

(87) נוסח הגש"פ.

(88) תהלים קמה, יט.

(89) מגילה טז, ב.

הוספה

בי"ה, ג' שבט תשי"ח
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מה' טבת, שכנראה נשלח במאוחר, בו כותב אשר מוצא קישוים בהנוגע לשידוך.

וברוב הפעמים הקישוים הם מזה שמדקדקים בטפל דטפל ובמילא אין רואים את המעלות שהם העיקרים והיסודיים בעניני שידוך וכמ"ש אשה יראת ה' היא תתהלל, וכשמתנהגים כדבעי, ז.א. לדקדק שתה"י אשה כשרה, הרי נוכחים לדעת צדקת מאמר חז"ל, בנות ישראל נאות הן.

ב) בשאלתו, אם להמשיך בלימוד או למצוא עבודה בשטח החינוך, – ע"פ הידוע כאן, הנה ישנם אופנים בשטח החינוך, שנחשבים במקצוע עבודת צבא, ובטח יכול לברר הפרטים בזה על אתר.

ג) בהנוגע לבעית המגורים – הנה אף שידוע ומובן גם בשכל הפשוט גודל הענין לדור דוקא במקום ת"ח וכדבר משנה, הנה בקשר עם המחירים המבהילים שדורשים בעד הדירות במקומות מסוימים, מוכרח הדבר שסו"ס יבטלו ענין זה המונע בעד כו"כ מיראי ה' מלבוא בקשרי הנשואין למרות גיל המתאים, ועל בני הישיבה לפרסם שמתישבים במקומות חדשים ולעשות כן בפועל, ותועלת כפולה בהדבר, שיתוספו מושבי לומדי תורה ומתנהגים ע"פ הוראתה, וכן ירדו גם המחירים בשארי המקומות, ולהעיר ממשנה כריתות סוף פרק א' מעשה שעמדו וכו'.

ואנצל הזדמנות זו לעוררו על ההכרח המוחלט בתקופתנו זו שכאו"י מבני ישראל עליו לקבוע עתים ללמוד בפנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת

וכמ"ש אשה יראת ה' היא תתהלל: משלי לא, ל.
מאמר חז"ל, בנות ישראל נאות הן: נדרים סו, א.
לדור דוקא במקום ת"ח וכדבר משנה: אבות פ"ו מ"ט.

החסידות וכמבואר באגה"ק לרבנו הזקן בסי' כו' בתניא קדישא, ובקונטרס עץ חיים לנכדו אדמו"ר (מוהרש"ב) ני"ע מיוסד על מאמר משה רבנו רעיא מהימנא בזהר חלק ג' קכ"ד ב' אשר ע"י לימוד זה יפקון בני ישראל מגלותא ברחמים, ועיין דברים נפלאים בזה בהקדמת הרח"ו לספרו שער ההקדמות.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ב

בי"ה, כ"ח אייר תשכ"א
ברוקלין

מר אברהם שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט"ל למטמונים, בו כותב הבעיא בענין מקום מגורים מתאים יותר מאשר דר עתה,

ועפ"י מאמר חז"ל בפרק דמסכת אבות דשבוע זה גודל ענין הדירה במקום תורה ודתי דוקא, מובן שכדאית יגיעה והשתדלות הדרושות בשביל למלאות הוראה זו. ובפרט שגם שאלת חינוך הבנים תעמוד על הפרק. ומאן דיהיב חיי יהיב מזונא, שיסתדר בפרנסה מתאים גם כשיעתיק למקום המתאים מבחי' דתית תורתנו תורת חיים וקיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם.

לשאלתו שני' באם ישנה האפשרית למקום דתי יותר האם יבחר בזה שיוכל להמשיך בעבודתו עתה או למקום שני ששם יתפרנס מיגיע כפיו.

כיון שהחלטה בזה תלויה בכמה פרטים (עד כמה יסתגל להתפרנס מעבודת השדה וכו'), וכן בתגובת ב"ב שי' לשינוי מצב הפרנסה, יתייעץ בזה עם ידידיו, שלפניהם יפרט הענין ככל הדרוש.

ובקונטרס עץ חיים: פרק יג.
בהקדמת הרח"ו לספרו שער ההקדמות: נדפסה ג"כ בהוספה לקונטרס הנ"ל.

ב

מר אברהם: דני, גבעת שמואל.
מאמר חז"ל בפרק דמסכת אבות דשבוע זה.. הדירה במקום תורה: פרק ו משנה ט.
ומאן דיהיב חיי יהיב מזונא: ע"פ תענית ח, ב.
עליהן נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

התקוה חזקה שיש לו קביעות עתים בלימוד תורתנו ופעמים אחדים בשבוע גם בלימוד בפנימיות התורה, בפרט שמקום מוצאו מרוקו הרי נפוץ הי' ורגיל ביותר לימוד פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות.

מהנכון אשר יבדקו את התפלין שלו וכן את המזוזות שבדירתם שתהינה כולן כשרות כדיו, וכן אשר זוגתו תחיי תשמור על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א

מזכיר

שמקום מוצאו מרוקו הרי נפוץ הי' ורגיל ביותר לימוד פנימיות התורה: ראה גם אג"ק ח"ו אגרת א'תשצ"א. ח"ז אגרת ב'קנ (ע' רצג). ח"א אגרת ג'תקסג. ח"ט"ז אגרת ה'תתקעו. ח"ח אגרת ו'תתצה. ו'תתקכו. ח"ט"ט אגרת ז'שב (בשולי האגרת). ז'שמו. ח"א אגרת ח'רג (ריש ע' תמו). ח"ג אגרת ח'תשלד. ח'תתקעח. ח"ד אגרת ט'שס. ובכ"מ.

לעילוי נשמת

מרת **דבורה** בת הרה"ח ר' **יעקב** ע"ה

נפטרה ט' אדר, ה'תשע"ג

בעלה הרה"ח ר' **מאיר צבי**

בהרה"ח ר' **זלמן מענדל** ע"ה

נפטר פורים, ה'תש"ל

סטמבלר

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות נכדם

הרה"ת ר' **יצחק שמואל לייב** וזוגתו מרת **נורית תחי'**

ומשפחתם שיחיו **לוינזון**